

ZAVOD ZA KULTURU ■
VOJVOĐANSKIH HRVATA

Broj: 1 - 7/2019

Datum: 7. veljače 2019. godine

Izvešće o poslovanju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u 2018. godini

I. Uvodne napomene

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata (u daljnjem tekst: Zavod), sukladno odluci usvojenoj koncem trećeg mjeseca 2008. godine, od strane Izvršnog vijeća Autonomne Pokrajine Vojvodine i Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji, utemeljen je radi očuvanja, unaprjeđenja i razvoja kulture hrvatske manjinske zajednice u Vojvodini u svoj svojoj složenosti i pluralnosti. Temeljna programska misija Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata određena osnivačkim aktom podrazumijeva: rad na znanstvenim, stručnim, razvojnim i primijenjenim istraživanjima u području kulture, umjetnosti i znanosti vojvođanskih Hrvata, zatim rad u području bibliografije i arhivistike, menadžmentu i edukaciji u kulturi i, na kraju, u poticanju, organiziranju i priređivanju kulturne produkcije hrvatske manjinske zajednice u Vojvodini. Programom predviđene aktivnosti i tijekom desete godine svojega djelovanja, to jest 2018. godine, bile su u funkciji ostvarivanja tako definirane misije Zavoda, a sukladno već započetim aktivnostima Zavoda u prvih devet godina djelovanja, zatim stanju i prilikama na kulturnoj sceni hrvatske zajednice u Vojvodini te raspoloživim resursima – od kadrovskih do financijskih, no najviše na temelju Programa rada ZKVH-a za 2018.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, kao prva profesionalna institucija s gore naznačenom misijom, od svoga osnutka kulturi vojvođanskih Hrvata pristupa kao jedinstvenom, cjelovitom i relativno samostalnom fenomenu, istina još uvijek nedovoljno razvijenom (npr. i dalje ne postoji profesionalno kazalište). Takav pristup podrazumijeva kako odnos prema njezinoj bogatoj kulturnoj i uopće povijesnoj baštini, tako i onaj dio koji postoji, koji se producira i pulsira, u obliku kulturnih manifestacija i drugih aktivnosti u okviru hrvatskih institucija i organizacija u području kulture, u sadašnjosti.

Zavod je u svom radu i tijekom 2018. godine inzistirao na takvim profesionalnim aktivnostima i kvalitetnim sadržajima putem kojih se na suvremen i kompetentan način nastojalo kako promovirati, poticati, čuvati, razvijati, usustavljivati i organizirati kulturno nasljeđe vojvođanskih Hrvata, tako i obavljati produkciju novih kulturnih događaja, raditi na znanstvenim istraživanjima i predstavljati suvremeno umjetničko stvaralaštvo. Dakle, nastavilo se, u kontekstu naše misije i domeni vlastitih mogućnosti, prostor autoreprezentativnih praksi u kulturnom životu Hrvata u Vojvodini unaprjeđivati, a prostor autorecepcije vlastitoga nasljeđa uvelike osnažiti.

Realizirane aktivnosti tijekom 2018. godine bile su različite – osmišljen je i realiziran jedan broj znanstvenih istraživanja, organizirano je ili smo bili sudionicima **deset (10)** znanstvenih skupova i stručnih rasprava, nastavljen je sustavan rad u bibliografskoj obradi knjiške građe i periodike, (su)objavljeno je **dvanaest** publikacija (9 monografskih publikacija, 1 katalog i dva sveska periodičnih publikacija), nastavilo se s kodificiranjem postojeće i ustrojavanjem nove arhivske građe iz suvremenosti, priređivani su kulturni događaji radi afirmacije i promocije suvremenog kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, kao i oni vezani uz Godinu velikana, postupno smo radili na ustrojavanju aktivnosti na kulturnoj sceni, podržane su sve važnije manifestacije na kulturnoj sceni Hrvata u Vojvodini, a s nekoliko radnih sastanaka pridonijeli smo podizanju kapaciteta hrvatskih udruga kulture. Od posebnog su značaja projekti

pod nazivima *Digitalizirana baština* i *Nematerijalna kulturna baština Hrvata u Vojvodini* na internetskom portalu ZKVH-a.

II. Programski okvir aktivnosti – sadržaji rada Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata tijekom 2018. godine

1. Znanstveno-istraživački program

Aktivnosti u ovom programskom području odvijale su se u istraživanjima spram nekoliko segmenata društvenog života koji su od značaja za povijest, sadašnjost i budućnost vojvodanskih Hrvata kao manjinske zajednice. Prije svega, riječ je o istraživačkom radu u sljedećim društvenim i humanističkim znanostima: povijesti, etnologiji, kulturologiji, sociologiji, povijesti glazbe i jezikoslovlju. Realizacija programa u ovome području odvijala se u nekoliko segmenata – od terenskoga istraživanja, napose u području etnografije, sociologije i dijalektologije, preko predstavljanja rezultata rada javnosti pa do publiciranja. I tijekom 2018. godine neki su istraživački projekti, po završetku rada, predstavljeni na znanstvenim kolokvijima, drugim javnim priredbama ili u publikacijama. Važno je istaknuti kako je održano i nekoliko znanstvenih skupova, do sada najveći broj, na kojima je Zavod imao značajnu ulogu, kako u izlaganjima, tako i u samoj organizaciji ili suorganizaciji.

1.1. Znanstvena istraživanja

Zavod je omogućio provođenje etnološkog terenskog istraživanja tradicijske kulture srijemskih Hrvata – studenti Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu su u okviru kolegija „Prakse terenskih istraživanja“ nastavili terensko istraživanje među članovima hrvatske zajednice u Srijemu, a uz potporu i logističku pomoć Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata te podršku hrvatskih udruga kulture. Tijekom godine u više je termina istraživano desetak tema, a obavljalo se u mjestima: Srijemska Kamenica, Ruma, Srijemska Mitrovica, Golubinci, Zemun, Nikinci, Hrtkovci i Petrovaradin.

Rezultat terenskog istraživanja podunavskih Hrvata – Šokaca realiziranih ranijih godina je znanstvena publikacija pod naslovom *Tradicijska baština, identitet i migracije Hrvata Šokaca u Bačkoj* koju je priredila dr. sc. Milana Černelić, mentorica i voditeljica višegodišnjeg istraživanja tradicijske baštine Hrvata u Vojvodini. Publikacija je tiskana na više od 600 stranica koncem 2018. godine u sunakladi zagrebačkog Filozofskog fakulteta, Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju, FF pressa i Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata.

Nastavljeno je stručno istraživanje u okviru projekta „Izrada Kataloga nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Vojvodini/Srbiji“ (NKBH/S) pod okriljem Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata i Zavodova neformalnog Centra za popis nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Vojvodini/Srbiji, a plod je terenskoga istraživanja i stvaranja baze podataka, s ciljem njezine trajne zaštite, upisa u Registar kulturnih dobara Republike Srbije te eventualni upis na UNESCO-ovu listu čijoj je konvenciji o nematerijalnoj kulturnoj baštini Republika Srbija pristupila 2010. godine.

Projekt „Korpus bačkog hrvatskog – stvaranje velike elektroničke zbirke tekstova“, Zavod je pokrenuo početkom 2017. godine. Njime je započelo stručno lingvističko istraživanje tekstova pisanih na dijalektima Hrvata u Vojvodini. Jezična praksa Hrvata u Vojvodini u digitaliziranom obliku najveći je istraživački korak u lingvistici na ovim prostorima i dat će veliki doprinos u rasvjetljavanju uloge i stvarne situacije narodnih govora, a sadržavat će tri podkorpora: standardni hrvatski, bunjevački govor i šokački govor. Prvi od govora bit će bunjevački govor koji ima svoj najduži povijesni kontinuitet. Za ovo ozbiljno jezično istraživanje potrebno je stvoriti sljedeće preduvjete: prikupiti tekstove odnosno knjige i periodiku u kojima su tekstovi pisani bunjevačkom ikavicom, skenirati građu, objaviti skeniranu

građu na internetskom portalu Zavoda, pretvoriti skenirani materijal u pretražive tekstualne datoteke, kompjutorski pripremiti i obraditi tekstualnu građu za istraživanje. Ovako zahtjevan projekt je dugotrajan i značajan za hrvatsku zajednicu kako u lingvističkom tako i u nacionalno identitetskom određenju te će povezati ljude i institucije. Tijekom 2018. nastavljeno je skeniranje tekstova u zavičajnoj periodici u kojoj je zastupljen narodni govor.

Zavod je započeo jezično istraživanje hrvatskih mjesnih govora u cilju njihove zaštite, što je rezultiralo održavanjem znanstvenog kolokvija u Monoštoru (prof. dr. sc. Ljiljana Kolenić i izv. prof. dr. sc. Emina Berbić Kolar, 11. lipnja), potom terenskog istraživanja studenata Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti iz Slavenskog Broda (30. listopada) i potpisivanja sporazuma o suradnji (12. prosinca).

Zavod je započeo stručno istraživanje i prikupljanje arhivske građe vezane uz hrvatske zavičajne velikane i događaje u brojnim arhivima u Srbiji koje provodi vanjski stručni suradnik, master povjesničar Vladimir Nimčević (Povijesni arhiv Subotica, Istorijski arhiv SANU, Arhiv Matice srpske Novi Sad i dr.).

1.2. Znanstveni kolokviji

Zavod je tijekom 2018. godine organizirao pet znanstvenih kolokvija.

LII. kolokvij: „Tradicijaska baština srijemskih Hrvata“, uvodničarke: Marija Rojko i Rea Drvar, studentice (24. siječnja, Sot).

LIII. kolokvij: „250. godišnjica rođenja biskupa Pavla Sučića“, uvodna riječ: dr. Pero Aračić, ravnatelj Zavoda za znanstveni i umjetnički rad HAZU-a Đakovo, Tomislav Žigmanov, ravnatelj ZKVH-a; predavači: Vladimir Nimčević, prof. (Subotica, Srbija), Stjepan Beretić, dipl. teol. (Subotica, Srbija), Mirko Ćurić, prof. (Đakovo, Hrvatska), dr. sc. Stjepan Blažetin (Pečuh, Mađarska) (8. ožujka, Subotica). Kolokvij je priređen u povodu 250. godišnjice rođenja biskupa Pavla Sučića (11. siječnja 1767. – 13. travnja 1834.). Predavanja su dio Međunarodnog znanstvenog skupa održanog u Đakovu u prosincu 2017. godine u organizaciji Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Đakovu u suradnji s Đakovačko-osječkom nadbiskupijom, Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata Subotica, Znanstvenim zavodom Hrvata u Mađarskoj Pečuh i Društvom hrvatskih književnika Zagreb.

LIV. kolokvij: „Posmrtni običaji srijemskih Hrvata“, uvodničarka: Sindy Vuković, studentica (13. travnja, Golubinci).

LV. kolokvij: „Zaštita mjesnih govora vojvođanskih Hrvata“, uvodničarke: prof. dr. sc. Ljiljana Kolenić i izv. prof. dr. sc. Emina Berbić Kolar (11. lipnja, Monoštor). Teme: „O procesu zaštite mjesnih govora kao nematerijalnih kulturnih dobara u Republici Hrvatskoj“ i „Zašto zaštititi bačke mjesne govore i koje bi valjalo zaštititi?“.

LVI. kolokvij: „Subotica u studenom 1918. godine – prilog proučavanju povijesti Subotice u 20. stoljeću“, uvodničar: Vladimir Nimčević, master povjesničar (22. studenoga, Subotica). Predavanje u povodu 100. godišnjice završetka I. svjetskoga rata i raspada jednog od najdugovječnijih carstava Europe Austro-Ugarske Monarhije i nastanak tzv. Versailleskog poretka, kome je pripadala i Kraljevina SHS odnosno Jugoslavija.

1.3. Su/Organizacija znanstvenih skupova

1. Suorganizacija i sudjelovanje u Međunarodnom stručno-znanstvenom skupu „Urbani Šokci 13“ (Osijek, Mohač, 4. – 5. svibnja)

Međunarodni stručno-znanstveni skup „Urbani Šokci 13“ s temom „Šokačka i bunjevačka tradicijska kultura u suvremenoj književnosti i kulturi“ održan je u Osijeku u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici, a sutradan u Mohaču. Na skupu su sudjelovali znanstvenici, stručnjaci i kulturni djelatnici iz Hrvatske, Mađarske i Vojvodine. Organizatori su bili „Šokačka grana“ iz Osijeka, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice, Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj iz Pečuha, „Vinkovačkih šokački rodovi“ i Muzej Kanizsai Dorottya u Mohaču

(suorganizator). Sudionici iz Vojvodine: Tomislav Žigmanov, Katarina Čeliković, Vladimir Nimčević, Anita Đipanov Marijanović, Zlatko Romić.

2. *Suorganizacija i sudjelovanje u XIV. Međunarodnom kroatističkom znanstvenom skupu (Pečuh, 19. – 20. listopada)*

Organizatori skupa su Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Odsjek za kroatistiku Instituta za slavistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata i Regionalni centar Mađarske akademije znanosti. Na skupu su sudjelovali s izlaganjima: Katarina Čeliković: „Nakladništvo podunavskih Hrvata tijekom Prvoga svjetskog rata“, Vladimir Nimčević „Uloga podunavskih Hrvata u priključenju Vojvodine Srbiji 1918. godine“, Sonja Periškić Pejak „Uskršni običaji Hrvata Šokaca u Monoštoru sredinom 20. stoljeća“ i Klara Dulić „Motivi u pjesništvu Jakova Kopilovića“.

1.4. Sudjelovanje na znanstvenim i stručnim skupovima, kongresima, tribinama

1. *Sudjelovanje na 4. danima ICARUS-a u Hrvatska & EURBICA Konferencija (Trogir, 14. – 16. ožujka)* – ICARUS Hrvatska organizirala je 4. dane ICARUS-a u Hrvatskoj. U radu Konferencije pod nazivom „Evropski arhivski pejzaž: u potrazi za novim horizontima“, sudjelovala je djelatnica Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata Katarina Čeliković s radom „Portal ‘Digitalizirana baština’ Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata“.

2. *Sudjelovanje u Stručnom skupu (akreditiranom seminaru) – Konferencija – Standardni hrvatski jezik i zavičajna književnost (Subotica, 3. svibnja)* – Organizator: Hrvatsko nacionalno vijeće, sudjelovala djelatnica ZKVH-a Katarina Čeliković s temom „Zavičajni segment književne lektire u programu nastave i učenja hrvatskog jezika“.

3. *Sudjelovanje na kongresu Trećeg hrvatskog iseljeničkog kongresa u Osijeku (29. lipnja do 1. srpnja)* – Svoje su radove predstavili i djelatnici ZKVH-a: Tomislav Žigmanov: „Deset godina Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata“ i Katarina Čeliković: „Kulturna scena Hrvata u Vojvodini (Srbiji)“.

4. *Sudjelovanje na Trećem okruglom stolu: Zavičajni fondovi i zbirke u knjižnicama panonskog prostora: u digitalnom okruženju (Osijek, 20. rujna)* – Okrugli stol je održan u organizaciji Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek. Djelatnica ZKVH-a Katarina Čeliković imala je rad na temu: „Digitalizacija zavičajne zbirke Biblioteca Croatica u cilju prezentacije i veće dostupnosti zavičajne građe“.

5. *Sudjelovanje u 4. Književnim susretima pisaca nacionalnih manjina u Srbiji FEMILI (Novi Pazar, 11. i 12. X.)* – Djelatnica ZKVH-a Katarina Čeliković je u okviru okruglog stola govorila na temu „Suvremeni izazovi manjinske književnosti – Hrvatska književnost u Republici Srbiji“.

6. *Sudjelovanje na Forumu hrvatskih manjina (Zagreb, 23. studenoga)* – Skup je organizirala Hrvatska matica iseljenika, a tema je „Jezična baština hrvatskih autohtonih zajednica Srednje i Jugoistočne Europe“. Katarina Čeliković predstavila je svoj rad „Jezična baština Hrvata u Vojvodini (R. Srbiji) i modeli njezine održivosti danas“.

7. *Sudjelovanje na znanstvenoj konferenciji pod nazivom „Migracije i identitet: kultura, ekonomija, država“ u organizaciji Instituta za migracije (Zagreb, 6. – 8. prosinca)* – Na skupu je sudjelovao ravnatelj ZKVH-a Tomislav Žigmanov, koji je predstavio zajedničku radnju s Darkom Baštovanovićem „Položaj hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i izazovi u procesu pristupanja Srbije Europskoj uniji“.

8. *Sudjelovanje u Okruglom stolu pod nazivom „Položaj i značenje nematerijalne jezične kulturne baštine u Republici Hrvatskoj i susjednim zemljama: Bosni i Hercegovini i Republici Srbiji“ (Slavonski Brod, 12. prosinca)* – U prostorijama dislociranoga studija u Slavanskom Brodu Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku u Okruglom stolu sudjelovali su ravnatelj ZKVH-a Tomislav Žigmanov i Katarina Čeliković koja je imala izlaganje na temu „Položaj i značenje nematerijalne jezične kulturne baštine Hrvata u Vojvodini (R. Srbiji)“.

Osim na spomenutim skupovima, tijekom 2018. godine djelatnici Zavoda su imali i desetak nastupa na manifestacijama kako u Srbiji tako i u zemljama u okruženju. Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata Tomislav Žigmanov govorio je u programu „Korizma i književnost“ (Vukovar, 23. ožujka), održao je predavanje na skupu o Hrvatskom književnom panonizmu (Budimpešta, 15. svibnja); imao je izlaganje na 21. Đakovačkim susretima hrvatskih književnih kritičara (Đakovo, 28. lipnja), sudjelovao je na sastanku sa suradnicima u vezi aktivnosti s fondacijom Novi Sad 2021. (Novi Sad, 6. srpnja), nastupio na „Pulskim danima eseja“ (Pula, 18. listopada), govorio je na stručnom skupu „Savezna kolonizacija Hrvata iz Hrvatske i BiH u Vojvodinu“ (Stanišić, 2. prosinca), te na promociji stranice na hrvatskom jeziku u tjedniku *Zrenjanin* (3. prosinca).

Katarina Čeliković je sudjelovala u tradicionalnoj manifestaciji „Dani A. G. Matoša i Josipa Andrića u Plavni“ gdje je značajno pridonijela osmišljavanju programa (9. i 10. lipnja), nastupila je na obilježavanju prve obljetnice literarne sekcije Hrvatske čitaonice „Fischer“ (Surčin, 27. srpnja), govorila je na obilježavanju 25. godina osnutka Panonskog instituta (PAIN) (Sambotel /Mađarska, 8. rujna).

1.5. (Su)Nakladnička djelatnost Zavoda u području znanosti

1. Deveti broj *Godišnjaka za znanstvena istraživanja* Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata tiskan je koncem srpnja 2018. godine. Ovaj, obiman broj, na 448 stranica, donosi 15 znanstvenih i stručnih radnji, sve prvoobjave, koje tematiziraju neki aspekt društvenog života Hrvata u Vojvodini, bilo u povijesti bilo u sadašnjosti. Sadržaj *Godišnjaka* podijeljen je u sedam tematskih cjelina, u kojima su radnje iz društvenih i humanističkih znanosti, a čija objava ima značaj znanstvenog prinosa za sve subetničke skupine Hrvata u Vojvodini.

U prvoj cjelini pod nazivom *Povijesne znanosti – prostor, procesi, događaji* nalazi se šest radnji, a počinje s temom *Podatci o Luki st. Sučiću (1648. – 1705.) i Luki ml. Sučiću (1711. – 1747.)*. *Prinos i teorijsko-metodološki pristup proučavanju povijesti obitelji Sučić Vladimira Nimčevića* (str. 9-27). Ladislav (László) Heka piše rad pod naslovom *Nastanak Hrvatsko-ugarske nagodbe* (str. 29-60), a Robert Skenderović *Hrvatska naselja u okolici Budimpešte i Kalače krajem 19. stoljeća* (str. 61-72). Arhivskom građom bavi se Stevan Mačković u svom radu *Opisi arhivske građe iz Ureda gradskog kapetana 1919. godine* (str. 73-99). Redoviti suradnik *Godišnjaka* Mario Bara piše na temu *Organiziranje i djelovanje Seljačke sloge u Bačkoj i Banatu* (str. 101-123), a Tomislav Žigmanov tematizira *15 godina od osnutka Novinsko-izdavačke ustanove „Hrvatska riječ“ (2002. – 2017.)* (str. 125-140).

Godišnjak se u drugoj cjelini bavi temom *Pravo i politologija* u kojoj Darko Baštovanović piše rad *Identitet hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji kroz prizmu pristupanja Srbije Europskoj uniji* (str. 143-175). *Povijest književnosti* je treća cjelina u kojoj dr. sc. Slaven Bačić donosi rad pod naslovom *Jedna zabranjena knjiga o narodnom preporodu bunjevačkih i šokačkih Hrvata* (str. 179-192).

U četvrtoj cjelini, *Sociokulturna antropologija i etnologija*, nalazi se pet radnji koje *Godišnjak* objavljuje kao rezultat terenskih istraživanja tradicijske kulture šokačkih Hrvata studenata zagrebačkog Filozofskog fakulteta, odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju, uz mentorsko vodstvo dr. sc. Milane Černelić. Ovdje se nalaze teme iz prostora Podunavlja i Srijema. Prva je radnja autorice Marine Balažev pod naslovom *Šokica i njezin svijet* (str. 195-212), a slijedi rad Klare Tončić *Osnovne karakteristike šokačkih kuća nabijača i njihova sudbina u naseljima Bač, Plavna i Bođani* (str. 213-250). O srijemskim Hrvatima pišu Klara Zečević Bogojević u radnji *Aspekti suvremenog glazbenog života Hrvata u Srijemu* (str. 251-266), Ines Siuc *Velike Tekije: Hodočašće srijemskih Hrvata Snježnoj Gospi na Tekijama* (str. 267-287) i Sindy Vuković *Posmrtni običaji srijemskih Hrvata* (str. 289-318).

Novina u ovom *Godišnjaku* je peti blok pod nazivom *Eko historija i svakodnevni život* u kojem Marko Tucakov donosi rad *Odnos stanovnika Berega spram svojeg okoliša na primjerima odnosa spram triju sinantropnih vrsta ptica* (str. 321-334). Nastavljajući praksu objave bibliografija, u šestoj cjelini pod nazivom *Bibliografija*, Katarina Čeliković objavljuje

nesvakidašnju bibliografiju koja je prinos istraživanjima podunavskih Šokaca pod naslovom *O Šokcima u Podunavlju bibliografski* (str. 337-376).

U sedmoj cjelini – *Prikazi knjiga* (str. 379-405) nalazi se deset prikaza znanstvenih i publicističkih djela o vojvođanskim Hrvatima. Ladislav Heka autor je prikaza knjige Dudása Ödöna *Szabadka város története* (str. 379-382), a Luka Jaramazović predstavlja knjigu *Franjevačka crkva i samostan sv. Mihovila u Subotici* Natalije Radovanović i Stipe Pilića (str. 383-384). Stevan Mačković piše o knjizi Kalmana Kuntića *Pravni fakultet u Subotici 1920. – 1941.* (str. 384-386), a povijesnu knjigu Marije Šeremešić i Martina Šeremešića *Monoštor u povijesti do polovice XX. stoljeća* predstavlja Luka Jaramazović (str. 386-392). Vojislav Temunović autor je prikaza *Zbornik radova stručne tribine o životu i delu Tumbas Pere Haje* (str. 392-394), a Ante Prebeg, st. piše o zborniku *Kultura i identitet Bunjevaca: Zbornik radova sa Simpozijuma održanog 18. februara 2017. u Novom Sadu* (str. 394-397). Knjigu Milane Černelić *Bunjevci – ishodišta, sudbine, identiteti* predstavlja Dominik Deman (str. 397-399), a Ante Horvat Prebeg piše o knjizi Zlatka Ifkovića *Hrvatski glas iz Vojvodine* (str. 399-401). Katarina Čeliković predstavlja rječnik Marije Šeremešić *Bile riči – rječnik govora Monoštora* (vrijeme pedesetih godina prošloga stoljeća) (str. 401-403), a prikaz *Hungarys Neighbors as Kin – States, Political, Scholarly and Scientific Relations Between Hungarys Neighbors and Their Respective Minorities* potpisuje Darko Baštovanović (str. 403-405).

Godišnjak br. 9 završava *Dodatcima* (str. I-XXXIX) u kojima su *Upute suradnicima* „*Godišnjaka za znanstvena istraživanja*“, informacija o Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata te popis svih knjiga u (su)nakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. *Godišnjak* je objavljen u nakladi od 300 primjeraka.

Sadržaji 8. Godišnjaka za znanstvena istraživanja ZKVH-a dostupni su i na internetskom portalu ZKVH-a na adresi: <http://www.zkvh.org.rs/index.php/god-sep/8-2016>

Zavod je tijekom 2018., osim objave *Godišnjaka* br. 9, bio **(su)nakladnikom** ili je pomogao objavljivanje sljedećih, monografskih znanstvenih publikacija:

2. Urbani Šokci (11/12 ; 2016-2017 ; Osijek, Vinkovci, Plavna). *Tradicijska kultura i kulturna baština Šokaca i Bunjevaca – zemlja, čuvari i baštinici : zbornik radova s međunarodnih znanstveno-stručnih skupova održanih 2016. i 2017. u Osijeku, Vinkovcima i Plavni* (ur. Ružica Pšihistal i Katarina Dimišić), sunaklada: Šokačka grana Osijek i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, 380. str.

3. Vujkov, Balint: Bajke 2 (Biblioteka Izabrana djela Balinta Vujkova, knjiga 2), sunaklada: Hrvatska čitaonica Subotica i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata Subotica, 452 str.

4. Kopilović, Jakov: Ponad jablana sunce : sabrane pjesme (priredila Katarina Čeliković), Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, 479. str.

5. Dani Balinta Vujkova : dani hrvatske knjige i riječi : zbornik radova s međunarodnog znanstvenostručnog skupa 2017. (ur. Katarina Čeliković), sunaklada: Hrvatska čitaonica Subotica i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, 274 str.

6. Pelajić, Zvonimir (1950. – 2016.): *Kronike zavičajnih refleksija* (izabrala i priredila Katarina Čeliković), sunaklada: Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i HKUPD „Matoš“ Plavna, 247 str.

7. Preljske pisme Velikog prela (skupila i priredila Katarina Čeliković), Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, 71 str.

8. Matoš, A. G.: Malo pa ništa, drama, (priredio Ivan Trojan), sunaklada: Društvo hrvatskih književnika, Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski, Osijek i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, 123 str.

9. Pavao Matija Sučić biskup bosanski ili đakovački i srijemski (11. siječnja 1767. – 13. travnja 1834.) 250 godina od rođenja – Zbornik radova s međunarodnog znanstvenog skupa, sunakladnici: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za znanstveni i umjetnički rad u Đakovu, Đakovačko-osječka nadbiskupija, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata Subotica, Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj Pečuh, Društvo hrvatskih književnika, 214 str.

10. Tradicijska baština, identitet i migracije Hrvata Šokaca u Bačkoj (uredila Milana Černelić), sunaklada: Filozofski fakultet Zagreb, Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju, FF press, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, 680 str.

11. Slikom zajedno – (katalog) zajednička izložba mladih umjetnika u povodu 10 godina rada manjinskih zavoda za kulturu u Vojvodini, Sunaklada: ZKVH i 4 zavoda za kulturu vojvođanskih nacionalnih manjina – Mađara, Slovaka, Rumunja, Rusina, 26 str.

2. Kodifikacija i organiziranje arhivske građe u Zavodu, digitalizacija knjiga i periodičnih publikacija, izrada bibliografija i njihovo objavljivanje, te sadržaji na Internetu

2.1. Arhiviranje arhivske građe

Zavod je i u 2018. godini u svom radu slijedio ranije utvrđeno stanje arhivske građe Hrvata u Vojvodini, čiji je velik dio, značajan za mjesnu povijest vojvođanskih Hrvata, već pohranjen u postojećim arhivima čiji su osnivači lokalne samouprave ili pojedine državne ili kulturne institucije u Vojvodini/Srbiji, Hrvatskoj, Mađarskoj, Austriji, Italiji... Postoje i ustrojeni arhivi pri Katoličkoj crkvi i njezinim pojedinim institucijama, a vjerojatno i svako kulturno društvo ima neku svoju arhivu. Također postoji neveliki broj i privatnih arhiva. Stoga je odlučeno da će, za početak, temelj arhivske građe Zavoda činiti pisani i drugi materijalni tragovi iz suvremenosti koji su od značaja za hrvatsku zajednicu u Vojvodini. Nju smo 2009. počeli, a 2018. nastavili sustavno prikupljati i arhivski pohranjivati u Zavodu.

Zavod je nastavio sustavni rad na arhiviranju elektroničkih informativnih sadržaja na hrvatskom jeziku. Riječ je o dostupnim audio i video sadržajima s radijskim i televizijskim emisijama, odnosno, priložima, koji se, iz sigurnosnih razloga, pohranjuju na dva mjesta – u elektroničku arhivu na zavodskom računalu, kao i na izvanračunalnoj memoriji (tzv. eksterni hard disk). Arhiviranje elektroničkih informativnih sadržaja na hrvatskom jeziku odvija se skupa s njihovom postupnom obradom i klasifikacijom, radi lakše preglednosti i pretrage.

2.2. Digitalizacija knjiga i periodike

Kapitalni projekt „Digitalizacija hrvatske kulturne baštine u Vojvodini“ Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata pokrenuo je tijekom 2016. godine. Digitalizacija arhivske, knjižnične i muzejske građe Hrvata u Vojvodini i izgradnja digitalne zbirke je razvojni projekt koji će omogućiti veću dostupnost građe za buduća istraživanja i publiciranje tako stečenih znanja o hrvatskoj zajednici u Vojvodini. U okviru ovoga projekta, a nakon osiguravanja tehničkih uvjeta (nabave skenera), Zavod je tijekom 2018. godine uspio digitalizirati veliki broj sadržaja.

Od ukupno 19 naslova monografskih publikacija, digitalizirano je i objavljeno na internetskom portalu ZKVH-a i 17 knjiga pjesama Jakova Kopilovića – u povodu stote obljetnice pjesnikova rođenja.

Iznimno je važna zavičajna periodika od koje je skenirano i objavljeno 14 naslova. To su: *Bunjevačko žackalo*, subotički humoristični i satirični list; *Njiva*, prvi poratni hrvatski književni časopis u Subotici; *Bačko klasje*, vjersko-informativni list, *Zvonik*, katolički mjesečnik (255 sv. – 266 br.); *Klasje naših ravni*, nepolitički povremeni časopis za književnost i kulturu (stari tečaj); *Kolo mladeži* : list namijenjen unutarnjim potrebama hrvatskih katoličkih omladinskih organizacija u Bačkoj (2 broja – 1919. i 1940. g.); *Naša pozornica = A mi szinpadunk* : godina 1952 – 53: brojevi 1-2; 3-4; 5; 6; 9-10; *Prigodni broj*; te prigodni brojevi: *Proslava* (10. I. 1927. – 10. I. 1928); *Subotički festival* (15. VI. – 5. VII. 1953.); *Jubilej 100* (1854. – 1954.); *Desetljeće* (1945. – 1955.) te kalendari: *Zemljodilski kalendar* za 1924., za 1926., za 1927. i za 1936.; *Katolički kalendar* : za prostu 1979. godinu.

O projektu digitalizacije unutar ZKVH-a i rezultatima bilo je riječi na brojnim skupovima i tribinama kako ovdje tako i u Hrvatskoj. Djelatnica Zavoda za kulturu Katarina Čeliković sudjelovala je u inicijalnom međunarodnom DARIAH Theater Forumu Radne skupine za teatrologiju i digitalizaciju teatralija (Osijek, 23. ožujka).

2.3. Zavičajna knjižnica *Biblioteca Croatica*

U Zavičajnoj knjižnici *Biblioteca Croatica* Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata tijekom 2018. godine nastavljeno je prikupljanje monografskih i periodičnih publikacija kao i uvezivanje zavičajne periodične građe.

2.4. Bibliografsko praćenje knjiške produkcije

Nastavljeno je bibliografsko praćenje aktualne knjiške produkcije, kao stalna aktivnost na planu ustrojavanja bibliografskoga praćenja aktualne produkcije na hrvatskom jeziku, a kao procesa izrade kritičke i cjelovite bibliografije vojvođanskih Hrvata.

2.4. Internetsko arhivsko gradivo

Sadržaj internetskog portala Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata (www.zkvh.org.rs) redovito je punjen aktualnim informacijama, od najava događanja sve do objava širih vijesti. Redovito su ažurirani i podaci o hrvatskim udrugama kulture. Portal nudi i pregled svih osam brojeva *Godišnjaka za znanstvena istraživanja*, a tekstovi iz *Godišnjaka* grupirani su po znanstvenim disciplinama.

Na portalu su dvije izdvojene poddomene: *Digitalizirana baština* u kojoj se mogu pregledati stare knjige, periodika i notna građa i *Nematerijalna baština*.

3. Nastavak institucionalizacije, organizacijsko koordiniranje i povezivanje akademske likovne i glazbene umjetnosti kao i književne scene, te produkcija izložaba, koncerata i nastavak izlaženja časopisa za književnost i umjetnost

Ovaj segment do početka rada Zavoda, to jest do 2009. godine, unutar institucionalne strukture u kulturi hrvatske zajednice ni na koji način nije bio ustrojen ili organiziran. Zavod je na početku svojega rada, na temelju svojih programskih dokumenata, realizirao prve, vjerujemo, odlučujuće korake na tome planu. U tom smislu, učinjeni su naponi u sagledavanju prirode te scene, zatim dinamike i vrste događaja, kao i njihovih posljedica, te dosega aktivnosti u ovim područjima, radi što osmišljenijeg djelovanja u ovome segmentu aktivnosti Zavoda.

Četiri manjinska zavoda za kulturu u AP Vojvodini (Slovaka, Hrvata, Rusina i Rumunja) ove godine slave desetljeće svojega rada. Tim povodom su na više zajedničkih susreta dogovorili zajednički program. Četiri zavoda su skupa sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Mađara, koji postoji nešto duže, odnosno 12 godina, priredili izložbu pod nazivom *Slikom zajedno*. Izložba je u petak, 28. rujna 2018. godine imala svoje premijerno predstavljanje publici, i to u Subotici, u tamošnjoj Suvremenoj galeriji. U ovom zajedničkom projektu zavoda predstavljaju se suvremeni vizualni umjetnici mlađe generacije iz navedenih pet nacionalno-manjinskih zajednica. To su: Davie Nagy Abonyi, Alena Klatikova, Lea Vidaković, Darjan Hardi i Valentina Brostean. Uz njih, na izložbi sudjeluje i likovna umjetnica Maja Rakočević Cvijanov. Tiskan je prigodni katalog (dizjan Darko Vuković), recenzentica i autorica postava je Nela Tonković, kustosica. Izložbe su održane i u Novom Sadu i Zrenjaninu.

Dvobroj časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ* za 2018. godinu donosi bogat sadržaj, a izlazi u sunakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU „Hrvatska riječ“. Časopis donosi različite teme kako iz područja književnosti tako i iz drugih umjetnosti, a obogaćen je i grafičkim crtežima Darka Vukovića iz Petrovaradina.

Aktualni dvobroj otvara tematski pjesnički blok najmlađih hrvatskih pjesnika u Vojvodini, kao što su Jovana Gromović, Vedran Horvacki, Marija Brzić, Nikola Turkalj, Darko Baštovanović i Tatjana Čaćić, a potom donosi blok petero dobitnika *Goranove nagrade za najmlađe pjesnike* koji je priredio Neven Ušumović. On je ujedno autor nove zbirke priča *Zlatna opeklina* koja se predstavlja u sljedećoj cjelini.

Kritička čitanja hrvatske književnosti u Vojvodini – važna je cjelina koju otvara rad Vladimira Nimčevića *Život i djelo Balinta Vujkova s posebnim osvrtom na njegovu monografiju o Blašku Rajiću* otkrivajući u njemu do sada nepoznate podatke o dvojici velikana koji su obilježili 20. stoljeće u kulturnoj povijesti Hrvata u Vojvodini. O stotoj obljetnici rođenja Jakova Kopilovića u ovoj se cjelini nalazi i rad Klare Dulić o njegovim pjesničkim motivima, a Lajčo Perušić piše o djelu *Salašarske skice* Josipa Temunovića. Ivana Andrić Penava i Zvonimir Pažin predstavljaju srijemskog pjesnika Ivana Bonusa, „pjesnika koji je koračao vizijom vlastita srca“, dok se Darko Baštovanović bavi knjigama Vladimira Bošnjaka *E moj bačo* i *Svršetak vražjeg stoljeća*. O jednom srijemskom pjesniku s prebivalištem u Hrvatskoj piše Marko Tucakov u članku *Krugovi nostalgije u pjesmama Zvonimira Nemeta*.

U cjelini *Književno-jezična i umjetnička baština Hrvata u Vojvodini* vjerni suradnik Zavoda Franjo Emanuel Hoško u tekstu *Hrvatski pisac Lovro Bračuljević* progovara o „starom“ piscu poznatom po važnim jezičnim načelima. O narodnim pripovijetkama koje je skupio Balint Vujkov i banatskim Hrvatima piše Dalibor Mergel, a jezičnoj problematici svoj prinos daje Zlatko Romić u članku pod nazivom *Dijalektalni govor u raljama jezika*. Mario Bara piše i odgovara na zanimljivo pitanje *Što se dogodilo s projektom Biografskog leksikona Hrvata istočnog Srijema?*. *Karikature Ivana Balaževića – Skriveni dio opusa* rad je Ljubice Vuković Dulić koja otkriva manje poznat umjetnički rad ovog umjetnika.

Stalni suradnik *Nove riječi* Neven Ušumović nastavlja s prikazima hrvatskog nakladništva u nultom desetljeću, ovoga puta u 2006. godini u kojoj urednik konstatira kako se domaća književnost slabo prodaje. U posebnoj cjelini *Novi autorski udžbenici na hrvatskom jeziku i suvremene nastavne prakse* prikazani su prvi autorski udžbenici iz „pera“ njihovih suautor(ica): Tamare Štricki Seg i Margarete Uršal. Lidija Milanković piše rad na temu *Suradničko učenje, mogućnost primjene u nastavi hrvatskog jezika*.

Stalna rubrika *Čitanja književne produkcije* donosi sedamnaest prikaza i recenzija knjiga iz aktualne hrvatske književnosti u Vojvodini, o čemu pišu Mirjana Crnković, Davor Bašić Palković, Klara Dulić, Vladimir Nimčević, Milovan Miković, Darko Baštovanović, Tomislav Žigmanov, Zoltan Sič, Katarina Čeliković i Tamara Štricki Seg. Časopis završava Kulturnim dokumentarijem autorice Bernadice Ivanković, u kojemu se kronologijskim redosljedom bilježe sva kulturno-društvena događanja u hrvatskoj zajednici u Vojvodini. Lektorica je Katarina Čeliković, a korekturu časopisa uradio je Mirko Kopunović.

4. Produkcija novih i koordinacija postojećih kulturnih događaja Hrvata, te njihova veća vidljivost

Zavod je tijekom 2018. godine nastavio sustavno raditi na produkciji vlastitih kulturnih događaja – od znanstvenih kolokvija, preko koncerata, tribina pa do seminara. Oni su bili neposredna posljedica aktivnosti koje su se unutar Zavoda odvijale u, gore već navedenim, programskim područjima.

Tijekom 2018. u okviru programa obilježavanja „Godine hrvatskih velikana (i događaja) u Vojvodini“, Zavod je samostalno ili u suradnji s drugima, napose hrvatskim udrugama kulture obilježio nekoliko važnih obljetnica. Među važnijim kulturnim događajima izdvajamo obilježavanje stote obljetnice rođenja Jakova Kopilovića (1918. – 2018.) u okviru kojega je Zavod bio nositeljem više programa. Hrvatsko nacionalno vijeće, Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata i NIU „Hrvatska riječ“ raspisali su nagradni Literarno-likovni natječaj za djecu i mlade i autore najboljih radova nagradili na svečanoj akademiji. Dvodnevni program obilježavanja jubileja ovog pjesnika (28.-29. studenoga) uključio je polaganje vijenaca na

pjesnikov grob, svetu misu u subotičkoj crkvi sv. Roka i Svečanu akademiju u Hrvatskom kulturnom centru „Bunjevačko kolo“ u Subotici. U organizaciju proslave stoljetne obljetnice rođenja pjesnika Jakova Kopilovića, uz Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, uključili su se Hrvatsko nacionalno vijeće, NIU „Hrvatska riječ“, Katoličko društvo „Ivan Antunović“, župa sv. Roka, Hrvatska čitaonica, vrtić „Marija Petković – Sunčica“, zbor Franjevačke crkve „Sveta Cecilija“, kao i pojedinci. Katarina Čeliković je pripremila program o pjesnikovu životu i pjesničkom djelu za Književno prelo Hrvatske čitaonice (9. veljače) te održala predavanje na Književnoj večeri u okviru Dužijance 2018. (9. kolovoza).

O važnijim osobama i događajima pisano je u *Godišnjaku za znanstvena istraživanja* br. 9 (Vladimir Nimčević piše o Luki st. Sučiću i Luki ml. Sučiću; Ladislav Heka piše o nastanku Hrvatsko-ugarske nagodbe do njene propasti 1918.; Tomislav Žigmanov elaborira 15. obljetnicu osnutka NIU „Hrvatska riječ“), te u časopisu za književnost i umjetnost *Novoj riječi* (o Jakovu Kopiloviću piše Klara Dulić).

Zavod je tijekom 2018. godine različitim aktivnostima obilježio desetu obljetnicu donošenja odluke o osnivanju. Tim povodom otvorena je izložba najuspjelijih vizualnih ostvarenja izdanja, nagrada, programa, kalendara (5. travnja), u prostorijama Zavoda. Autor postava pod nazivom *Što smo vam to napravili?*, redoviti je profesor na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu Darko Vuković. Izložba je ušla u program nacionalne manifestacije *Noć muzeja* (19. svibnja) kada su publici bile predstavljene i knjige u nakladi Zavoda.

U području prezentacije književnog stvaralaštva, djelatnici Zavoda sudjelovali su ili organizirali predstavljanja svojih knjiga kao i knjiga drugih nakladnika, što je plod kvalitetne suradnje s drugim institucijama i udrugama.

– Časopis za književnost i umjetnost *Nova riječ* predstavljen je suradnicima u prostorijama Zavoda (27. ožujka);

Časopis za književnost i umjetnost *Nova riječ* predstavljen je na Međunarodnom novosadskom sajmu knjiga (9. ožujka);

– ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov predstavio je izdanja ZKVH-a na XI. Festivalu knjige u Novom Pazaru (28. travnja);

– Časopis za književnost i umjetnost *Nova riječ* i *Godišnjak za znanstvena istraživanja* predstavljeni su u okviru godišnjeg okruglog stola Šokačke grane iz Osijeka održanog u Mohaču (5. svibnja);

– predstavljanje knjige Roberta Skenderovića *Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) od doseljavanja do propasti Austro-Ugarske Monarhije* – U povodu praznika hrvatske zajednice, dan nakon blagdana sv. Josipa, 20. ožujka u Subotici; u Istraživačkom centru humanističkih znanosti Mađarske akademije znanosti u Budimpešti (8. svibnja); na Clio festivalu u Zagrebu (9. svibnja); u Tavankutu (18. srpnja), u Slavanskom Brodu (6. studenoga); na Hrvatskom katoličkom sveučilištu u zagrebu (6. prosinca);

– *Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*, čiji je 13. svezak (HAD) predstavljen je u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, u sklopu festivala povijesti *Kliofesta*, govorio ravnatelj zavoda Tomislav Žigmanov (Zagreb, 9. svibnja);

– predstavljanje izbora iz najnovije naklade ZKVH-a – od znanstveno-stručne periodike do publicistike i književnih djela na Međunarodnom beogradskom sajmu knjiga u u Beogradu, među kojima je bilo riječi o *Godišnjaku za znanstvena istraživanja*, časopisu *Nova riječ*, nagrađivanoj knjizi *Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) od doseljavanja do propasti Austro-Ugarske Monarhije* Roberta Skenderovića a predstavljena je i knjiga A. G. Matoša *Malo pa ništa* – drama (26. listopada);

– predstavljanje knjige za djecu i mlade *Zapisane avanture za male i velike* u nakladi NIU „Hrvatska riječ“ na Međunarodnom beogradskom sajmu knjiga, govorila je Katarina Čeliković (26. listopada);

– predstavljanje izabranih djela Miroslava S. Mađera, govorio je ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov (Pečuh, 12. studenoga);

– predstavljanje knjige *Surčin kroz povijest* Marka Kljajića, govorio je ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov (Zemun, 28. studenoga)

U cilju pospješivanja sustavnoga pristupa valorizaciji aktualne knjiške produkcije među Hrvatima u Vojvodini, Zavod je ustanovio sljedeće književne nagrade: za najbolju knjigu godine „Emerik Pavić“ (2012.) i tri trijenalne nagrade: za najbolju knjigu u području znanosti i publicistike „Tomo Vereš“ (2013.), nagradu za najbolju knjigu poezije „Antun Gustav Matoš“ (2014.) i nagradu za najbolju knjigu proze „Iso Velikanović“ (2015.).

Povjerenstvo, u sastavu Ljubica Vuković-Dulić kao predsjednica te članovi Željka Zelić i dr. sc. Jasminka Dulić, odlučilo je od 32 naslova nagradu ZKVH-a „Emerik Pavić“ za najbolju knjigu objavljenu tijekom 2017. godine proglasiti knjigu povjesničara Roberta Skenderovića *Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca): od doseljavanja do propasti Austro-Ugarske monarhije*. Knjiga je objavljena u sunakladi ZKVH-a i Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskog instituta za povijest u Slavanskom Brodu.

Povjerenstvo u sastavu Klara Dulić, master prof. jezika i književnosti (predsjednica), Mirjana Crnković, master edu. filozofije, master edu. hrvatskog jezika i književnosti i Katarina Čeliković, prof. komparativne književnosti i ruskog jezika i književnosti odlučilo je da trijenalnu nagradu „Iso Velikanović“ za najbolje prozno djelo u razdoblju od 2015. do 2017. dobije zbirka kolumni *Ispovijest crkvenog pauka* vlč. Dragana Muharema objavljena u nakladi Katoličkog društva „Ivan Antunović“ iz Subotice.

Nagrade su uručene na XVII. *Danima Balinta Vujkova: danima hrvatske knjige i riječi* u Subotici (5. listopada).

Internetske stranice Zavoda – www.zkvh.org.rs, uređuje poslovno-administrativni tajnik Zavoda Josip Bako, a nezaobilazne su u medijskom kulturnom prostoru i prepoznate kao snažno sredstvo za prezentaciju kulture vojvođanskih Hrvata. Na internetskim stranicama Zavoda za osam i pol godina objavljeno je više od 5.100 članaka, i to vezanih za aktivnosti Zavoda i kulturnu scenu hrvatske zajednice u Vojvodini, relevantnih vijesti iz RH i RS, kao i najava raznih kulturnih događaja, natječaja i tekstova vezanih za udruge u kulturi vojvođanskih Hrvata i njihove manifestacije, kulturnu baštinu, povijest i slično. Ponosni smo na činjenicu da je jedan značajan broj vijesti i informacija prenesen s naših stranica u drugim medijima, te na web stranicama Hrvatske matice iseljenika i drugih medija u Hrvatskoj i Srbiji, čime je njihova čitanost, a time i vidljivost kulturne scene vojvođanskih Hrvata, značajno povećana, što nam je i primarni cilj. No, svjesni da ovaj uspjeh ne bismo mogli postići sami, ističemo činjenicu da je veliki dio sadržaja objavljenih na portalu djelo novinara koji djeluju unutar hrvatske zajednice u Vojvodini. Naime, zahvaljujući uspostavljenoj suradnji s novinarima Novinsko-izdavačke ustanove „Hrvatska riječ“, reobjavljivali smo njihove novinske priloge iz područja kulture, s prilagodbama ili bez njih, na našim internetskim stranicama.

Zavod je od početka veljače 2013. prisutan i na društvenim mrežama, osobito na Facebooku, gdje ima i vlastiti profil, čime su sadržaji približeni još široj publici, a time je i posjećenost internetskog portala iznimno porasla.

5. Suradnja s drugim institucijama u Vojvodini/Srbiji, Hrvatskoj i Mađarskoj

Zavod je i tijekom 2018. pružao svoju potporu udrugama i institucijama, svima koji su to zatražili bilo u logističkom ili materijalnom smislu. Suradnja se odvijala u okviru onih programa koji su od značaja za kulturu, umjetnost i znanost te njezin razvoj kod vojvođanskih Hrvata. U tom smislu, osim programa navedenih u odjeljku 1. *Znanstveno-istraživački program*, Zavod je na različite načine (stručno, organizacijski i financijski) podržao održavanje brojnih manifestacija drugih hrvatskih institucija ili organizacija u Vojvodini, ali i onima iz Hrvatske i Mađarske.

Zavod je sudjelovao i u osmišljavanju i organizaciji blagdana hrvatske zajednice u Vojvodini, Srbiji: blagdan sv. Josipa (16. ožujka), Dan bana Josipa Jelačića u Petrovaradinu (16. listopada), Dan prvoga saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća (14. prosinca) te svečana akademija i nagrađivanje najuspješnijih učenika na natjecanjima koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku

– dan rođenja hrvatskoga velikana i nositelja preporoda među Hrvatima u južnoj Ugarskoj Ivana Antunovića (Subotica, 29. lipnja).

Zavod je logistički pomogao u koordinaciji aktivnosti u zajedničkim velikim kulturnim priredbama Hrvata u Srijemu i u Podunavlju, u dvjema velikim zajedničkim manifestacijama tamošnjih mjesnih udruga: „Srijemci Srijemu“, središnja manifestacija hrvatskih srijemskih udruga (Zemun, domaćin udruga iz Zemuna, 3. lipnja) i „Šokci i baština 2018.“ središnja manifestacija šokačkih udruga (Bač, 6. – 7. listopada).

Zavod je logistički i/ili materijalno-financijski pomogao organiziranje manifestacije „Djeca u Dužijanci“ HKC-a „Bunjevačko kolo“, manifestacije „III. Festival kulturne baštine Bunjevaca bez granica“ čiji je domaćin bio HKC „Bunjevačko kolo“, potpora HKPD-u „Đurđin“ radi ponovnog uspostavljanja i rada folklorne i tamburaške sekcije, potpora u organizaciji manifestacije „I. Festival tradicijskog pjevanja“ HKC-a „Bunjevačko kolo“, potpora manifestaciji „Ikavica – govor hercegovačkih, dalmatinskih, ličkih, bosanskih, šokačkih i bunjevačkih Hrvata“ u organizaciji HKD-a „Vladimir Nazor“ u Stanišiću, potpora najvećoj književnoj manifestaciji „Dani hrvatske knjige i riječi – dani Balinta Vujkova“.

Zavod je pružio logističku i stručnu pomoć X. Danima A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića u Plavni (9. – 10. lipnja). Pomogao u organizaciji i održavanju etno kampa u Plavni i u Subotici (srpanj, kolovoz), pružena je logistička potpora Hrvatskoj čitaonici u pripremi Pokrajinskog susreta pučkih pjesnika „Lira naiva“ (Mala Bosna, 26. svibnja); pružio je pomoć u pripremi, organizaciji i produkciji XIII. smotre dječjih pjevača i zborova (7. rujna), XVIII. festivala bunjevački pisama (Subotica, 30. rujna). Zavod je surađivao u planiranju, pripremanju i organizaciji XVII. Dana Balinta Vujkova – dana hrvatske knjige i riječi (Subotica, 4. – 6. listopada); logistički je pomogao Hrvatskoj čitaonici u pripremi i organizaciji XVI. Pokrajinske smotre recitatora na hrvatskom jeziku (Subotica, 9. studenog).

Ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov te djelatnici Zavoda Katarina Čeliković i Josip Bako su tijekom godine bili na mnogim manifestacijama kako u Vojvodini (Srbiji) tako i u Hrvatskoj i Mađarskoj gdje su povremeno govorili ili dali potporu svojom nazočnošću (likovne kolonije, susreti, tribine, različite druge manifestacije u kulturi).

5.1. Međunarodna suradnja

Iznimno plodna suradnja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i udruge „Artizana“ iz Zagreba, uz potporu Hrvatskog audiovizualnog centra, nastavljena je i u 2018. godini programom pod nazivom „Ciklus hrvatskog filma u Vojvodini“ 2018.

Dokumentarni film „Dužijanca“ 2017. godine snimala je Hrvatska radiotelevizija u režiji Branka Ištvančića, urednik je Aleksej Pavlovsky, a prikazan je u Subotici. Film u trajanju od 55 minuta donosi priču o nastanku „Dužijance“, njenom razvitku, opstanku i organiziranju kao obiteljske proslave i kao javne crkvene i gradske manifestacije. (10. kolovoza).

Održana je Noć hrvatskog filma i novih medija u Subotici, u Art kinu „Aleksandar Lifka“ (5. studenog) u okviru koje je prikazano deset filmova. Organizatori programa su Umjetnička organizacija „Noć hrvatskog filma i novih medija“ iz Zagreba i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, u suradnji s Art kinom „Lifka“ u Subotici.

U Art kinu „Aleksandar Lifka“ prikazan je dugometražni igrani film za djecu „Šegrt Hlapić“ u prisutnosti redatelja Silvija Petranovića, a drugi dio programa posvećen je hrvatskom dugometražnom igranom filmu „Družba Isusova“ redatelja Silvija Petranovića (2. prosinca).

U završnom dijelu ovogodišnjeg Ciklusa hrvatskog filma u Vojvodini predstavljen je filmski umjetnik, snimatelj i fotograf Šima Strikoman iz Vodica programom projekcije filma „Milenijski Šime“ (21. prosinca)

Uz potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata članice Hrvatskog kulturno prosvjetnog društva „Matija Gubec“ iz Tavankuta Biserka Horvacki i Marija Rukavina Prčić vodile su kreativnu radionicu u tehnici slame u okviru programa 51. iločke berbe grožđa u organizaciji KUD-a „Julije Benešić“ iz Iloka na dječjem festivalu 1. Kids Folk Fest.

Uz logističku potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata učenici hrvatskih odjela iz Osnovne škole „Vladimir Nazor“ u Đurđinu bili su gosti programa u okviru „Dana Ivane Brlić Mažuranić“ u Slavanskom Brodu. Oni su izveli predstavu *Lina snaja* (lijena snaha) a s njima je bila i djelatnica Zavoda Katarina Čeliković (18. travnja).

U okviru suradnje s institucijama i udrugama, ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov prisustvovao je svečanoj predaji novih prostorija Hrvatskog doma u Pečuhu (5. ožujka), bio je na sastanku s predstavnicima grada Đakova i KUDH-a „Bodrog“ (5. ožujka), na sjednici glavnog odbora „Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata“ u Zagrebu (5. travnja). Tomislav Žigmanov je imao i konstruktivne razgovore s vodstvom više institucija, među kojima je i sastanak s rektorom sveučilišta u Osijeku (13. travnja).

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata (ZKVH) i Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta u Osijeku (FOOZOS) potpisali su 12. prosinca 2018. godine u Slavanskom Brodu sporazum o suradnji. U ime Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata sporazum je potpisao ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov a u ime Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti dekan prof. dr. sc. Damir Matanović.

5.2. Potpore inicijativama

Ravnatelj Zavoda sudjelovao je i tijekom 2018. godine u radu Odbora za podizanje spomenika pri Katoličkom društvu „Ivan Antunović“ iz Subotice za postavljanje spomenika biskupu Ivanu Antunoviću.

Na prijedlog Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Gradsko vijeće Grada Slavanskog Broda, u povodu obilježavanja Dana grada 16. svibnja 2018., dodijelilo je znanstveniku dr. sc. Robertu Skenderoviću priznanje i nagradu *Grb Grada Slavanskog Broda* za predani rad i vrijedna znanstvena djela kojim ostavlja neizbrisiv trag u istraživanju povijesti Slavanskog Broda.

Na sjednici Županijske skupštine Brodsko-posavske županije, održane 27. ožujka, u Slavanskom Brodu, usvojen je Prijedlog odluke o dodjeli županijskih priznanja u 2018. Prema toj Odluci Plaketa Brodsko-posavske županije u 2018. godini dodijeljena je i Hrvatskom institutu za povijest – Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje iz Slavanskog Broda, koju je za ovu nagradu predložio Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Nagradom „Mirjana Gross“, za najbolju knjigu na Kliofestu 2018., nagrađen je dr. sc. Robert Skenderović za monografiju *Povijest podunavskih Hrvata ...* u nakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Hrvatskog instituta za povijest. (nagrada je uručena 11. svibnja).

Zavod je tijekom 2018. godine ušao kao partner u IPA natječaj – s projektom očuvanja kulture vezane uz turizam, s ciljem prezentacije i očuvanja hrvatske baštine u Vojvodini.

6. Rad na profiliranju i osnaživanju ljudskih resursa

Kako segment kulture vojvođanskih Hrvata još uvijek nije u dovoljnoj mjeri profiliran, rad u ovom području nastavlja se u svakom od područja kulture, od elementarnoga evidentiranja raspoloživih resursa pa do osnaživanja ljudskih resursa. Osnaživanje ljudskih resursa nastavljeno je u 2018. godini.

Hrvatsko nacionalno vijeće u suradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata priredilo je redoviti radni susret s predstavnicima hrvatskih kulturnih udruga 21. travnja 2018. u Srijemskoj Mitrovici. Obraćanje državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske gospodina Zvonka Milasa i veleposlanika Republike Hrvatske u Beogradu gospodina Gordana Bakote, Tema: Razvijanje odnosa i suradnje institucija Republike Hrvatske s Hrvatima u Republici Srbiji. U drugom dijelu – Uloga i aktivnosti hrvatskih udruga na planu implementacija Strategije kulture Hrvata u Republici Srbiji.

Drugi redoviti godišnji susret predstavnika hrvatskih udruga kulture Zavod je u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem priredio 1. prosinca Subotici. O temi *Nematerijalna kulturna*

baština Hrvata u Republici Srbiji (NKBHS) i aktivnosti vezane uz izradu kataloga NKBHS-a govorio je Tomislav Žigmanov, ravnatelj ZKVH-a. Drugi dio radnog susreta posvećen je razgovoru o Kalendaru stalnih manifestacija u 2019. godini uz dogovor o programima obilježavanja Godine velikana. Kalendar su izradili Katarina Čeliković i Josip Bako, a nakon razgovora na susretu s predstavnicima udruga, kalendar je objavljen na internetskim stranicama ZKVH-a.

Zavod je na 47. hrvatski seminar za strane slaviste Zagrebačke slavističke škole, uputio dvojicu polaznika: etnologa Dalibora Mergela iz Pančeva i povjesničara Vladimira Nimčevića iz Bajmaka (Dubrovnik, 20. – 31. kolovoza 2018.).

Osnaživanje kadrova Zavod vidi i u inicijativama za nagrađivanje uspješnih pripadnika hrvatske zajednice, u čemu je također Zavod davao svoje inicijative i prijedloge.

Tijekom godine ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov imao je više razgovora s predstavnicima institucija i različitih državnih i pokrajinskih tijela, kako u Republici Srbiji tako i u Republici Hrvatskoj. Neki od susreta vezani su uz dogovore o većoj financijskoj pomoći Hrvatima u Vojvodini (Srbiji), napose o mogućnosti pokroviteljstva najvažnijih manifestacija u kulturi. Ovi su susreti rezultirali i konkretnim dogovorima i uzvratnim posjetima i nastupima.

Zavod je i 2018. godine raspisao natječaj za sufinanciranje hrvatskih udruga kulture u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini u 2018. godini. Predmet sufinanciranja su manifestacije, projekti i djelatnosti koje u sebi imaju razvojni karakter.

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović, u povodu Dana državnosti 25. lipnja, donijela je odluku o dodjeli odlikovanja Republike Hrvatske Red hrvatskog pletera predsjedniku Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. sc. Slavenu Bačiću te književniku i ravnatelju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislavu Žigmanovu. Za ovo odlikovanje, koje se dodjeljuje „za osobiti doprinos razvitku i ugledu Republike Hrvatske te dobrobiti njezinih građana“, dvojicu prvaka hrvatske zajednice u Srbiji predložila je Hrvatska matica iseljenika, a uručeno im je u Zagrebu u ponedjeljak, 18. lipnja, na prijamu u Uredu predsjednice.

Ravnatelj Zavoda za kulturu
vojvođanskih Hrvata

Tomislav Žigmanov, v. r.